

Til Professor Manthly. Parisdens 6te Marts 1803.

For Deres Notitser om Pariserfabriker, Kunstnere etc. er jeg Dem særdeles forbunden, jeg skal saa snart som muligt benytte mig af dem. Jeg tilstaaer Dem, at jeg har intet Sted været, hvor det har været mig saa vanskeligt at orientere mig som i Paris. Med en vis glat Komplaisance glide Alle mig af Hænderne, førend jeg faaer fat paa dem. Hauy er fortræffelig; men han hører til det Slags Folk, som mere tjener En personlig end giver Anviisninger, stifter Bekjendtskaber og deslige. Lasteyrie vilde have været mig til megen Nytte, dersom han ikke saa snart var reist til Spanien. Bauquelin havde lovet at gjøre mig bekjendt med Guyton og Berthollet, i Nationalinstituttet; men to Gange kom der noget i Veien, og sidste Gang glemte han det. Jeg har af denne Aarsag ikke profiteret det af Paris endnu, som jeg burde; men lidt efter lidt gaaer det dog bedre. Af Forelæsningerne har jeg draget megen Nytte, især af Charles's, som ere mig uendeligt lærerige. Hvad jeg hører af Mærkværdigt hos dem, optegner jeg, og hvad jeg finder at være Feil, som burde undgaaes, anmærker jeg ligeledes. Desuden gjennemlæser jeg i nogle af de bedste Bøger de Artikler, hvorover der læses, og sammenligner dem med Forelæsningen. Meget ofte, næsten hver Dag, falder mig nye Forsøg ind, som burde anstilles, dette optegner jeg ligeledes nøie og haaber at have et temmelig stort Fond af saadanne Materialier samlede, naar jeg kommer hjem. Jeg føler, at jeg ved denne Studeremaade har vundet overmaade meget her i Paris, og i denne Henseende er jeg meget vel tilfreds; men det er ikke her Stedet at sætte sig hen at studere; man burde see, og dette har jeg rigtignok ikke gjort tilstrækkeligt, [s. 113](#) hvori min Upasselighed meget har været Aarsag, skjøndt ikke alene. Dog haaber jeg, at De af mit Dagbogs-brev vil see, at Meget af det, jeg har befattet mig med, er Umagen værd. Mine Breve skulle ogsaa nu herefter faae Dagbogsformen igjen; thi jeg mærker dog, at det er sikkrere.

Dersom den Leilighed, hvorom De taler i Deres forrige Brev, skulde aabne sig for mig, modtager jeg Deres Anbefaling med Taknemmelighed, fordi Omstændighederne ikke ere af det Slags, at jeg kan vente Alt, som jeg vil have det, og min Stilling forbyder mig at forkaste en Leilighed til anstændigt Udkomme. Forresten her min Troesbekjendelse. Jeg indseer, at det er en nyttig og værdig Beskjæftigelse at anvende Videnskaberne i det borgerlige Liv; men med al den Flid jeg end har gjort mig derfor, finder jeg mig dog ikke meget skikket dertil. Jeg har rigtignok faaet et Begreb om adskillige Fabrikationer, især Porcellaiuets; men jeg var altfor lidet bekjendt med Fabrikvæsnet i Forveien til at bringe det ret vidt paa Reisen, da jeg ikke gjorde det til mit eneste Øiemed. Jeg tiltroer mig rigtignok, naar jeg kommer hjem, at holde en Forelæsning over den techniske Chemi; men, hvis jeg skulde forestaae et technisk Institut, maatte jeg anvende al min Tid derpaa, naar jeg vilde opfylde min Post, som jeg burde. Jeg tilstaaer Dem, at dette vilde være mig ukjært; thi jeg har nu engang begyndt at studere Physikens og Chemiens Theori, og jo længere jeg studerer, desto mere indseer jeg Nødvendigheden af at gaae videre, og desto mere Lyst føler jeg dertil, og meget nødigt gav jeg slip paa de Undersøgelser, jeg nu har foresat mig at anstille. Desuden hvad Institutet selv angaaer, forekommer det mig ikke, at man kan love sig meget af een Lærer. En saadan kan umuligen meddele Enhver, hvad han behøver. I mine Tanker er Basis for al Teknologi: Mechanik og [s. 114](#) Chemi. Jeg mener altsaa, at en ret technisk Skole, som skulde virke nyttigt paa Landets Fabriker og Manufakturere, burde bestaae af disse to Klasser, hvori der deels burde opdrages Elever, deels holdes offentlige Forelæsninger for Haandværkere, om man ansaae dette for nyttigt, efter min Ovæbeviisning hjælper det

kun saare lidet. Disse gamle Hoveder ere fornaglede, og hvad der endnu er tilovers af Begreb, stoppes ved Fordom. I den mechaniske Klasse burde læres Mathematik, Mechanik og Tegning; i den chemiske: 1) Chemiens Theori og Kunsten at experimentere, 2) den techniske Chemi. Ringere end 4 eller 5 Lørere kunde man efter denne Plan ikke have, og Bekostningen herpaa vil vel affkrække; men jeg holder for, at det saaledes blev nyttigst. De blotte tørre Forelæsninger, saaledes som de gives i Berlin, uden Kunsten at experimentere selv, behage mig ikke; thi fra Experimenteringen maae dog alle videnskabelige Forbedringer gaae ud. Noget Naturhistorie, især Mineralogi, vilde der dog ogsaa høre til et saadant Institut. Dog, De forstaaer det Altsammen bedre, handl De for mig, saaledes at jeg ikke faaer Noget, som overstiger mine Kræfter, jeg vil gjøre Alt for at opfylde mine Pligter, i hvad Stilling jeg end kommer.

8

Deres hengivne
Ørsted.